

Baranyi Ferenc: Az új Hazám-díjasok köszöntése

Valamikor – talán a hetvenes-nyolcvanas évek fordulóján – „háttérrádiózás” közben felfigyeltem egy dialógusra. Két költő beszélgetett egymással: Garai Gábor faggatta Juhász Ferencet. A költészetéről vallott nézeteik sok tekintetben eltérőek voltak, világlátásuk sem „rímelt” mindig, de a párbeszéd végén közös óhajt fogalmaztak meg. Azt, hogy meg kellene alakítani a jó emberek egyesületét. Vagy így is mondhatjuk: a jóakaratók klubját. Tagja lehet mindenki, aki a jó cselekedetet a világ legtermészetesebb reflexének tartja, függetlenül attól, hogy valláserkölcsei alapon teszi a jót vagy pedig valamiféle haladó eszmerendszer etikai kódexének szellemében.

Én akkor megmosolyogtam a két – általam igen nagyra becsült – költőtársamat. Naív emberek – dűnnyögtem magamban –, mert az emberek nagyobb része elsősorban nem jó akar lenni, hanem jó módú. Bármilyen áron, olykor a jóság feladásával, sőt elárulásával is. Mert – ahogy Machiavelli írta *Il principe* /A fejedelem/ című művében – „az emberekről általában elmondhatjuk, hogy hálátlanok, ingatagok, színlelők; a veszélytől visszarettennek, harácsolásra hajlamosak”.

Nos, amikor a Hazám-díj megalapított, kicsit megvalósult Garai Gábor és Juhász Feri álma. A jó emberek, a jóakaratók klubja. Tavaly, amikor tagjává váltam ennek a klubnak, megkaptam a listáját is a korábbi díjazottaknak. Örömmel fedeztem fel, hogy a felsoroltak között egyetlen olyan név sincs, amely visszatetszést keltene bennem. Ezekkel jó érzés egy bagázsban lenni – gondoltam, amikor a névsor végére értem. Mert a Hazám-díj birtokosai valóban a haza javát szolgálják, anélkül, hogy mellverve bizonygatnák magyarságukat. Híven József Attila szelleméhez, aki így kezdte *Viszem a földem* című versét: „Magyar vagyok, de európai.” Húszesztendőskorában írta ezt, miközben egész rövid életét „magyarnak számkivette” élte le abban a – vele igencsak mostohán bánó – országban, amelynek mindvégig hűséges fia szeretett volna lenni. Ő valóban magyarul volt európai, mindhalálig. A haza nevét ajkára hiába nem vette, mint ahogy a hívők sem Isten nevét. Megszívlelte, amit Ady 1905-ben, az ő születése évében írt, *Péntek Esti Levél* című publicisztikájában: „Ha valaki kijelenti, sőt óhajtó módon mondja, hogy éljen a haza: minden bűnei meg vannak bocsátva. Ha képviselő, akkor rögtön nagy államférfiú. Ha író, rögtön jeles író. Ha művész, rögtön kiváló művész. És csodálatos: már ha az ember azt mondja, hogy kétszer kettő négy, annak már semmi hatása sincs. Éljen a haza? Hát persze, hogy éljen. De minek beszéljünk mindig erről? Anatole France rossz francia hazafi? Chamberlain rossz angol? Ibsen hazaáruló norvég? Ezek az urak és még néhányan, ritkán éltetik a hazájukat. Vannak más szempontok is, mint a nemzeti színűek. De azért nincs otthon semmi bajuk.”

Nos, ez a magától értetődő hazafiság jellemzi ennek a klubnak a tagjait, amelyről Ady beszélt. Nem szavakban, hanem tettekben nyilvánul meg a hitvallásuk. Ki-ki a maga területén teszi tisztességgel a dolgát. Ahogy Juhász Feri írta egyik fiatalkori versében: „...ki ekével, ki kalapáccsal, tollal, /építse, építse, építse ezt a hazát!”

A haza nem veti ki azokat vallásuk, faji hovatartozásuk vagy politikai meggyőződésük miatt, akik otthonuknak vallják ezt az országot. Az adott hatalom kirekesztheti őket, sőt olykor a felhergelt nemzet is, de a haza soha. Radnóti gyönyörűen fogalmazta meg ezt Komlós Aladárhoz intézett levelében, amelyben a hazáról szólva így vall: „...nem kiabál le a könyvespolcra, hogy mars bűdös zsidó, hazám tájai kinyílnak előttem, a bokor nem tép rajtam külön nagyobbat, mint más, a fa nem ágaskodik lábujjhegyre, hogy ne érjem el a gyümölcsét. Ha ilyesmit tapasztalnék – megölném magam, mert másként, mint élek, élni nem tudok, s mást hinni és másképpen gondolkodni sem. Így érzem ezt ma is, 1942-ben is, három hónapi munkaszolgálat és tizenégy havi büntetőtábor után.”

Kedves barátaim, nagy szeretettel köszöntöm azokat, akikkel ma bővül a „klub” tagsága. Olyanok mind, akik tovább növelik otthonosságérzésemet ebben a társaságban.